

Eesti Kurtide Liidu tegevuste ülevaade 2022. aastal

MTÜ Eesti Kurtide Liit (edaspidi EKL) on asutatud 1922. aastal. EKL on katusorganisatsiooniks 9-le piirkondlikule kurtide ühingule ning 3-le üleestilisele organisatsioonile: Eesti Kurtide Noorte Organisatsioonile, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingule ja Eesti Viipekeelee Seltsile. Makstud üksikliikmete arv neis ühingutes ja organisatsioonides jäi põhimõtteliselt püsima: 848-lt 881-le. Mõned ühinged heitsid maksejõuetud liikmed ridadest välja. Samuti ei saa märkimata jätta, et mitmed staažikad liikmed on manalateele läinud. Kurtide koguarv Eestis on ca 1500 inimest ja viipekeelt valdavaid ca 2000 inimest (viimastel andmetel oli välja toodud kuni 4 500 viipekeelee valdajate näitajat).

Eesti Kurtide Liidu tööd korraldab juhatus, mis on praegu 6-liikmeline. Juhatus töötab juhitud juhatuses esimees. Juhatuses koosolekud toimusid 2022. aastal 7 korda (4 juhatuses koosolekut ja 3 juubeli töögrupi koosolekut) aastas Zoomis. Peale seda toimusid juhatuses liikmetega regulaarsed videosillad Facebooki juhatuses privaatsetes gruppides või muudel video platvormidel (Messenger, Whatsap, FaceTime, Skype) kiiret lahendamist vajavate ja/või jooksvate tööde teemal.

Kuna Eesti Kurtide Liit on mittetulunduslik liit, siis on meile andnud Eesti Puuetega Inimeste Fondi poolt sihtrahastatud projekt „Eesti Kurtide Liidu ja tema liikmesorganisatsioonide tegevuse arendamine 2022“ võimaluse läbi viia erinevaid projekte toetamaks kurtide ja viipekeelsete vaegkuuljate kaasatust tavaühiskonda.

Liidu eesmärgiks on liikmesühingute huvide kaitsmine ja esindamine, tegevuse arendamine läbi koolituste, ühisürituste, rahvusvaheliste sidemete laiendamise, ühtse eesti viipekeelee ja kultuuri arendamine, koostöö edendamine avaliku, mittetulundus- ja erasektori vahel kurtide inimeste võrdsete võimaluste loomisel kohalikul ja riiklikul tasandil.

EKL tegevussuunad jaotuvad järgnevalt:

- Kurtide inimeste huvide esindamine ja kaitsmine kohalikul ja riiklikul tasandil
- Liikmesorganisatsioonide toetamine ja informatsiooni edastamine
- Eesti Kurtide Liidu keskuse ja ettevõtete haldamine
- Liikmesorganisatsioonide liikmetele suunatud erinevad projektid ja teenused

Sotsiaal- ja kultuuripoliitika kohalikul ja riiklikul tasandil

EKL on teinud tihedat koostööd Eesti Puuetega Inimeste Koja, Sotsiaalministeeriumi, Koostöökojaga, Tallinna Linnavalitsuse, Eesti Rahvusringhäälingu ja Töötukassaga. Mainimata ei saa jätta ka Viipekeeletõlkide OÜ-d, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingut, Eesti Kutsekoda, Euroopa Kurtide Liitu ja teisi.

Jätkuvalt on peatatud liikmelisus Maailma Kurtide Föderatsiooniga. Viimasel aastal muutis Euroopa Kurtide Liit liikmemaksu meile jõukohaseks. Koostöö nendega jätkub konstruktiivses vaimus.

Kõigepealt tuleb ära mainida, et Eesti Kurtide Liidu tegevust korraldati arengukava ja aasta tegevuskava alusel. Töö põhirõhk tuli üle viia meediasse ja kaugtööle. Kurtide kogukonna mobiliseerimine ja teavitamine oli jätkuvalt väga keeruline ja aeganõudev.

Eesti Kurtide Liit ja kurtide kogukond on tänu juhatuses liikmete ühistele jõupingutustele väga tänulik vabariigi valitsusele, riigikogule, ministeeriumitele, terviseametile, et kõik otseülekanded ja videod tehti eesti viipekeeles kättesaadavaks. 2022. aastale tagasi vaadates jääb kahjuks halvaendeline tendents, et otseülekanded on varasemate aastatega võrreldes jäänud vähemaks.

EKL korraldab kurte toetavate teenuste osutamist, millede rahastamiseks esitati projekttaotlusi:

- Viipekeele tõlketeenust osutatakse tõlkekeskuste kaudu Tallinnas (2011. aastast koordineerib EKL Tallinna viipekeele tõlketeenust), Tartus, Pärnus, Kuresaares. Teenust rahastavad omavalitsused. Viljandis ja teistes maakondades osutatakse tõlketeenust juhtumipõhiselt.
- Nõustamisteenus Tallinnas elavatele kurtidele ja vaegkuuljatele – teenust osutab EKL ja rahastab Tallinna Linnavalitsus meie projekti alusel.

Viimaste aastate projekti tulemusena valminud IT arendused viipekeelne videoportaal <https://videoportaal.ead.ee>, Facebook <https://www.facebook.com/kurtideliit> ja rahvusvahelise viiplemise e-sonastik <https://sonastik.ead.ee> on kurtide kogukonnale ja huvilistele kättesaadavad.

2022. aasta jooksul käsitleti EPIK-s, Sotsiaalministeeriumis, Sotsiaalkindlustusametis, Häirekeskuses, Töötukassas, Tallinna linnaga järgmisi teemasid koolitused ja kuulmispuudega inimeste tagasitoomine tööturule, töövõime reform, ligipääsetavus kommunikatsioonile, teenustele ja haridusele jms.

EKL osaleb 2013. aasta teisest poolest Eesti Viipekeeletoolkide Kutseühingu kui kutseandja kutsekomisjonis ja ümarlaudadel.

1. märtsil 2007. a. eesti viipekeele seadustamise järgselt vajavad ülesanded olid järgmised: viipekeele e-sonastike koostamine, viipekeele õpetamise metoodika ja õppematerjalide väljatöötamine, viipekeele õpetajate koolitamine ja viipekeele keskuse loomine. Need teemad on endistviisi aktuaalsed ja ootavad lahendamist lähemate aastate jooksul. Nende teemade lahendamise raskuse läheb üle uue organisatsiooni asutamisega Eesti Viipekeele Seltsile. Eesti Kurtide Liit jätkab nendel teemadel endistviisi koostööd.

Tähelepanu on enim suunatud toetavate teenuste arengule – viipekeele tõlketeenus ja nõustamisteenus. Nendest teenustest on 2011. aastast tõusetunud enim probleeme valmistanud viipekeele tõlketeenuse jätkuvalt vähene maht ja rahastamine Tallinnas (2017. aasta teisel poolel tõstis Tallinn järsult tõlketeenuse eelarvet, loodetavasti jätkub protsess positiivses suunas), mujal väiksemates regioonides on tõlketeenuse kättesaadavus väga väike või olematu. Selles vallas tuleb rohkem tööd teha. Fookusesse tuleb teravalt tõstatada küsimus viipekeele tõlketeenuse turu teenusepakujate paljususe lubamisest ühe või teise kohaliku omavalitsuse piires (Tartu linna näide). Samuti peame erilist tähelepanu pöörama sotsiaalnõustamise (sh tugiisiku teenuse) eraldamisele viipekeele tõlketeenuse sisust (praeguse seisuga sisaldavad Tartu ja Pärnu (ilmselt ka Kuressaare) tõlketeenused sotsiaalnõustamise osutamise kohustust või osutavad selle teenuse puudumisel sellekohast abi).

2010. – 2022. aastal on jätkuvalt päevakorras kurtide noorele kogukonnale murettekitav tõsiasi kutse- ja kõrghariduse omandamises, seda eeskätt tõlketeenuse piisavas kättesaadavuses (nn modifitseeritud „Primus“ stipendium ei lahenda seda. 2022. aastal valitseb jätkuvalt ebamäärasus ja teadmatus viipekeeletoolkide koolitamise küsimuses, kuna jõustus 2020. aastal viipekeele tõlgi õppekava sulgemine. Seda teemat ja on vaja edaspidi jõuliselt fookuses hoida.

Liikmesorganisatsioonide toetamine ja informatsiooni edastamine

2020. aasta novembris asutati Eesti Viipekeele Selts eesmärgiga populariseerida eesti viipekeelt ja panustada selle arengusse. Eesti Kurtide Liidu püstitatud eesti viipekeele edendamise ja arendamise eesmärgid ja tegevused lähevad üle seltsile. Eesti Kurtide Liit ei jää kõrvale ja teeb koostööd.

2019. aastal taasasutati Ida-Virumaa Kurtide Ühing ja Eesti Kurtide Liidu liikmeks võeti see ühing 50 liikmega. Ida-Virumaa Kurtide Ühingu ja liikmete nõustamise ja abistamise taaskäivitamine pärast koroonat on praegu aeglane.

2010. aastast liikmeks vastu võetud Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühinguga teeme konstruktiivset koostööd viipekeeles arendamiseks ja tõlketeenuse kättesaadavuse parendamiseks ning kurtide eluoluks võrdsete võimaluste tagamiseks teiste kodanikega.

2022. aastal täitus Eesti Kurtide Liidul 100-s juubel. Väga suur töömaht juubeli kogumiku koostamiseks/väljaandmiseks, tänugala ja kurtide kogukonna kokkutulek Kopra talus.

2021. aasta tegevustest võime välja tuua olulisemaid punkte:

- Kurtide kogukonnale suunatud üritused:
 - Hõbeniidi 35 juubeli tähistamine Tartus – 14.05.
 - EKL 100-ndale juubelile pühendatud tänugala Tallinnas – 20.05.
 - Eesti kurtide kogukonna ja pensionäride XIII kokkutulek Kopra talus - 11.06.
- EPIK üritused:
 - Töökohtumine EPIKojaga ja uue tegevdirektoriga (EKL teemad) kurtide majas – 07.03.
 - EPIKoja ja ÖTB esindajate töökohtumine kurtidele õigusabi osutamise probleemidest – 05.04.
 - EPIK Mari Puurami intervjuu kurtide majas, teemaks looduse külastamise ja välialade ligipääsetavus – 03.05.
 - EPIKoja üldkoosolek – 12.05.
 - EPIK suvekool Tammistu mõisas – 25.08-26.08.
 - EPIK korraldatud valimisteenistuse arutelu Zoomis – 13.10.
- Koostöö ministeeriumidega, ametitega jt:
 - SKA viipekeeles tõlketeenuse ja kirjutustõlke VTK töörühma kohtumine Zoomis – 21.01.
 - SKA telesild äpi ja intervjuude teemal Zoomis – 27.01.
 - EVK kutsekomisjoni koosolek – 15.03.
 - Kohtumine kultuuriministri Tiit Terikuga kultuuriministeeriumis – 06.04.
 - Riigikogu liikmeJüri Jaanson ja sotsiaalkomisjoni liikme Örne Pillaku kohtumine riigikogus – 04.05.
 - Ukraina sõjapõgenikele viipekeelse tõlketeenuse osutamise kohtumine SKA-ga Zoomis – 22.06.
 - Tallinna Hoolekande 30. aastapäeva konverents „Kuidas kohaneda ja toime tulla muutuv maailmas?“ – 30.09.
 - Töötukassa ja puuetega inimeste organisatsioonide koostööseminar – 14.10.
- Muud olulised üritused:
 - EKL juhatuse koosolek Zoomis – 23.03.
 - EKL juhatuse kiireloomuline koosolek Zoomis – 23.04.
 - EKL juhatuse koosolek Zoomis – 27.04.
 - E-sõnastiku arenduse arutelu IT Dolm projektijuhi Kris-Gerhard Aabrams-ga – 13.05.
 - Euroopa Kurtide Liidu aastakoosolek Marseille's – 25.05-29.05.
 - EKL juhatuse koosolek Zoomis – 03.06.
 - Eesti Viipekeeles Seltsi üldkoosolek Zoomis – 17.06.

- EKL juhatuse kiire koosolek Zoomis – 15.07.
- Töökohtumine Dolmit IT projektijuhi Kris-Gerhard Aabramsiiga kurtide majas. Teema: EKL e-sõnastiku arenduse probleemid – 16.09.
- EKL autasu üleandmine Jüri Ratasele riigikogus – 19.09.
- Viljandi Gümnaasiumi Tallinna õpperühma tutvumisüritus kurtide majas – 29.09.
- EKL juhatuse koosolek Zoomis – 11.10.
- EKL juhatuse kiireloomuline koosolek Zoomis – 19.10.
- EKL juhatuse kohtumine stuudio teemal Zoomis – 10.11.
- EKL juhatuse koosolek Zoomis – 28.11.

Liidu üheks peamiseks ülesandeks on igapäevane teavitustöö sihtgrupile uute teenuste, toetuste ja muude muudatuste kohta. Kuid sihtgrupile teavitustöö tekstilisel kujul on väga raskendatud, neile on vaja edastada infot visuaalsel kujul. Oleme kättesaadavad e-posti ja personaalse kontakti teel vastamaks sihtgrupi esindajate küsimustele, mis puudutab kurtide inimeste eluolu ja kõike sellega seonduvat.

Tänu VÜF projektile kaasajastatud kodulehega <http://www.ead.ee> ja 20. maist 2015 ametlikult avatava videoportaaliga <http://videoportaal.ead.ee> saame edastada põhjalikult ja operatiivselt vajaliku info kurtide inimestele nii riiklikest, avalikest kui ka muudest teenustest, toetustest ja uudistest infopäevade ning ürituste kohta, kuid operatiivse info edastamiseks visuaalsel kujul napib meil mittepiisavalt tasustatud jõudu.

Eesti Kurtide Liidu keskuse ja ettevõtete haldamine

Viimastel aastatel on EKL ettevõtted orienteeritud rendipindade väljaüürimisele ja sellest saadavast tulust hallatakse hooneid piiratud mahu ja toetatakse EKL keskuse ülalpidamist ja tegevust. Pikemas perspektiivis ei ole selline majandamine jätkusuutlik, sest ettevõtete konkurentsivõime jätkuva nõrgenemisega võib EKL tegevus- ja eestkoostevõimekuse täielik kadumine lähimatel aastatel kõne alla tulla.

EKL oma osaühingud on jätkuvalt minetamas oma tähtsust puuetega inimestele tööandjana. Ja seda tänu kurtide avardunud hariduse- ja kutseõppe võimalustele ja avatud tööturule orienteerimisele.

Samas on avatud tööturg andnud viimasel ajal kurtidele inimestele esimesi tagasilööke – töötus on väikelinnades kui ka suurlinnades suurenenud. Selle probleemi leevendamiseks peame rohkem tähelepanu pöörama teavitustööle, koostööle Töötukassa ja vastavate instantsidega ja ameti täiend/ümberõppe võimalustele.

Kokkuvõte

Edu ja jätkusuutlikkuse mitmes valdkonnas on taganud tihe koostöö ametiasutuste ja teiste invaorganisatsioonidega – Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Eesti Töötukassa, Koostöökogu, Viipekeeletõlkide Kutseühing, kuulmispuuetega inimeste organisatsioonide ümarlaud ja ka omavalitsused.

EKL kuulub Euroopa Kurtide Liitu EUD.

Tiit Papp

Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees

30.04.2023